

Guía Docente

Datos Identificativos					2021/22
Asignatura (*)	Asesoramento e desenvolvemento profesional	Código	652511202		
Titulación	Mestrado Universitario en Psicopedagogía				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	4.5	
Idioma	Galego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Pedagogía e Didáctica				
Coordinación	Gonzalez Sanmamed, Mercedes	Correo electrónico	mercedes.gonzalez.sanmamed@udc.es		
Profesorado	Gonzalez Sanmamed, Mercedes	Correo electrónico	mercedes.gonzalez.sanmamed@udc.es		
Web					
Descrición xeral					
Plan de continxencia	<p>1. Modificacións nos contidos. Non se modificarán os contidos.</p> <p>2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen. Manteñense as metodoloxías. As sesións maxistras e os debates realizaranse a través de Teams. Os materiais de traballo para a Análise de fontes documentais e a realización de Estudos de Caso e Traballos Tutelados estarán en Moodle. Para as orientacións ó alumando empregarse o correo electrónico e sesións específicas en Teams ou outras plataformas como Skype.</p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado A atención personalizada realizarase a través de correo electrónico.</p> <p>4. Modificacións na avaliación A avaliación será continua a través da realización das actividades contempladas ó longo do cuatrimestre.</p> <p>*Observacións de avaliación:</p> <p>5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía</p>				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	Planificar programas, proxectos e servizos de intervención para a mellora dos membros da comunidade educativa, aplicables a diferentes contextos e grupo destinatario.
A2	Ser capaz de asesorar centros, profesionais, familias e institucións co fin de axudar a resolver problemas educativos e promover a innovación
A8	Deseñar, implementar e avaliar prácticas educativas, programas e servizos que dean resposta ás necesidades das persoas, organizacións e colectivos específicos, promovendo a presenza, participación e éxito de todo o alumnado en contornos educativos e sociolaborais.
A14	Coñecer as necesidades formativas básicas nos diferentes contextos escolares e sociolaborais, poñendo especial atención naquelas competencias que favorezan o traballo en contornos multiculturais
B3	Capacidade de resolución de problemas

B6	Traballar de forma autónoma e con iniciativa
B7	Traballar de forma colaborativa
B11	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Planificar programas, proxectos e servizos de intervención para a mellora dos membros da comunidade educativa, aplicables a diferentes contextos e grupo destinatario.	AP1		
Coñecer as necesidades formativas básicas nos diferentes contextos escolares e sociolaborais, poñendo especial atención naquelas competencias que favorezan o traballo en contornos multiculturais	AP14		
Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.		BM11	
Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras			CM5
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida			CM7
Traballar de forma autónoma e con iniciativa		BM6	
Traballar de forma colaborativa		BM7	
Ser capaz de asesorar centros, profesionais, familias e institucións co fin de axudar a resolver problemas educativos e promover a innovación	AP2		
Deseñar, implementar e avaliar prácticas educativas, programas e servizos que dean resposta ás necesidades das persoas, organizacións e colectivos específicos, promovendo a presenza, participación e éxito de todo o alumnado en contornos educativos e sociolaborais.	AP8		
Capacidade de resolución de problemas		BM3	

Contidos	
Temas	Subtemas
Deseño, desenvolvemento e avaliación de programas para o desenvolvemento profesional en contextos educativos.	-A relación teoría-práctica na formación. -A planificación da formación: condicións, componentes e procesos. -O desenvolvemento de programas formativos: estruturas, estratexias e fases. -A avaliación da formación: principios, sistemas e técnicas.
A formación orientada ó desenvolvemento persoal, profesional, social e cultural dos docentes.	-Fundamentación disciplinar e contextual da formación -Características e principios da formación e o desenvolvemento profesional. -Teorías e modelos de aprendizaxe e socialización profesional.
O asesoramento como sistema de apoio ó profesorado e ós centros: principios, modelos e estratexias.	-Modelos de asesoramento -Organización e coordinación dos sistemas de asesoramento.
Redes de colaboración entre institucións e profesionais da educación para a produción e intercambio de coñecemento.	-O apoio interno e externo á innovación: limitacións e posibilidades. -Sistemas de colaboración en rede: ferramentas para o traballo colaborativo.
Roles e funcións dos asesores: configuración da identidade do psicopedagogo como asesor.	-Características dos asesores: selección e formación. -Funcións e competencias dos asesores. -Aprendizaxe e identidade profesional dos asesores.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais

Discusión dirixida	A8 B3 B7 B11	3	0	3
Estudo de casos	A2 A1 A14 C5 C7	10	13	23
Sesión maxistral	A2 C5	12.5	0	12.5
Lecturas	A14 B6	0	15	15
Traballos tutelados	A2 A8 A14 B7	6	27	33
Análise de fontes documentais	A2 A8 B6	0	20	20
Atención personalizada		6	0	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Discusión dirixida	Realizaranse discusións e debates sobre temáticas nas que se poidan expoñer e defender diferentes puntos de vista
Estudo de casos	Proporase a análise dun caso que se traballará en grupo baixo a orientación da profesora.
Sesión maxistral	Exporanse os principios e conceptos básicos da materia
Lecturas	Seleccionaranse documentos coas ideas e conceptos básicos da materia. Os estudantes despois da súa lectura realizarán unha ficha recollendo os aspectos fundamentais dos textos.
Traballos tutelados	Elaboraación de temas a partir dunha búsqueda bibliográfica.
Análise de fontes documentais	Realizarse un estudio crítico de diversos materiais escritos ou audiovisuais vinculados coa temática da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	O alumnado, a través das tutorías, recibirá as orientacións e o apoio para a realización das actividades formativas propostas.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Análise de fontes documentais	A2 A8 B6	Selección das ideas principais e análise crítica dos argumentos e propostas.	20
Estudo de casos	A2 A1 A14 C5 C7	Rigor na análise dos elementos do caso. Coherencia no tipo de estratexia a seguir. Resposta os elementos clave que se presentan no caso. Propostas argumentadas	40
Traballos tutelados	A2 A8 A14 B7	Elaboración dun discurso argumentado. Identificación dos puntos clave do tema de estudio. Cumprimento das normas formais de redacción e de citación bibliográfica.	40

Observacións avaliación

Fontes de información	
Bibliografía básica	<p>Domingo, J. (Coord.) (2001). Asesoramiento al centro educativo. Colaboración y cambio en la institución. Barcelona: Octaedro. (Para profundizar). Domingo, J. y Hernández, V. (2012). La práctica del asesoramiento educativo: casos y herramientas de trabajo. Granada: FORCE Hargreaves, A. y Fullan, M. (2014). Capital profesional. Madrid, Morata.</p> <p>Lago, J.R. y Onrubia, J. (2011). Asesoramiento psicopedagógico para la mejora de la práctica educativa. Barcelona: ICE.Horsori Monereo, C. y Pozo, J.I. (coords.) (2005). La práctica del asesoramiento educativo a examen. Barcelona: Graó. VV.AA. (2008). Monográfico sobre ?Repensar el Asesoramiento en Educación: ¿Qué Prácticas para los Nuevos Retos??. Profesorado, revista de currículum y formación del profesorado; 12, 1 (abril), http://www.ugr.es/local/recfpro/?p=157</p>

Bibliografía complementaria

- A.S.C.A. (2008) . School Counselor Competencies . American School Counselor Association (ASCA). Available from: <http://www.schoolcounselor.org/files/SCCompetencies.pdf>
- Ainscow, M., Hopkins, D., Soutworth, G. y West, M. (2001). Hacia escuela eficaces para todos. Manual para la formación de equipos docentes. Madrid: Narcea.
- Amatea, E. & Clark, M.A. (2005). Changing Schools, Changing Counselors: A Qualitative Study of School Administrators' Conceptions of the School Counselor's Role. *Professional School Counseling Journal*, 9 (1), 16-27.
- Angulo, F. (1999b). ¿La supervisión docente: dimensiones, tendencias y modelos?. En F. Angulo, J. Barquín y A.I. Pérez Gómez (eds.). *Desarrollo profesional del docente: política, investigación y práctica*. Madrid: Akal.
- Area, M y Yanes, J. (1989). ¿El asesoramiento curricular a los centros escolares. La fase de contacto inicial?. *Curriculum*, 1: 51-78.
- Arencibia, J.S. y Guarro, A. (1999). Mejorar la escuela pública. Una experiencia de asesoramiento a un centro con problemas de disciplina . Tenerife: Consejería de Educación del Gobierno de Canarias/CCPP.
- Badía, A., Mauri, T. y Monereo, C. (coords.) (2005). *La práctica psicopedagógica en educación formal*. Barcelona: UOC .
- Bolam, R., McMahon, A., Stoll, L., Thomas, S. & Wallace, M. (dirs.) (2005). *Creating and sustaining effective professional learning communities*. Bristol: University of Bristol y Department for Education and Skills, DfES. Research Report RR637. Available from: <http://www.dfes.gov.uk/research/data/uploadfiles/RR637.pdf>
- Bolívar, A. (1999a). Cómo mejorar los centros educativos . Madrid: Síntesis.
- Bolívar, A. (1999c). ¿Roles del psicopedagogo en la innovación y desarrollo del currículum?. En Peñafiel, F., González, D. y Anezcua, J.A. (Coords.). *La intervención Psicopedagógica*. Granada: GEU.
- Bolívar, A. (2000b). Los centros educativos como organizaciones que aprenden. Promesa y realidades. Madrid: La Muralla.
- Boza, A., Toscano, M.O., & Salas, M. (2007). ¿Qué es lo que hace un orientador?: Roles y funciones del orientador en educación secundaria. *XXI. Revista de Educación* , 9, 111-131. Available from: <http://www.uhu.es/publicaciones/ojs/index.php/xxi/article/viewArticle/520>
- Clark, M.A., & Amatea, E. (2004). Teacher perceptions and expectations of school counselor contributions: implications for program planning and training. *ASCA, Professional School Counseling*, 8 (2) (Dec.) 132-140. Available from: <http://www.schoolcounselor.org/files/8-2-132%20Clark.pdf>
- Del Rincón, B. (ed.) (2001). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona : Ariel.
- DeVoss, J. A., & Andrews, M. F. (2006). *School counselors as educational leaders*. Boston: Lahaska Press.
- Domingo, J. (2003). El asesoramiento a centros educativos, una cuestión de saber, poder e identidad, *Profesorado, Revista de Currículum y Formación de Profesorado* 7 (1 y 2), 97-105. <http://www.ugr.es/local/recpro/Rev71COL1.pdf>
- Domingo, J. (2005). Las prácticas de asesoramiento a centros educativos. Revisión del modelo de proceso. *Revista Education Policy Análisis Archives/Archivos Analíticos de Políticas Educativas* , Volumen: 13 (17) (Febrero), 33 Páginas, <http://epaa.asu.edu/epaa/v13n17/v13n17.pdf>
- Domingo, J. (2006). Los departamentos de Orientación en la mejora cualitativa de la Educación Secundaria. *Revista de Educación* , 339 (Enero-Abril), 97-118 <http://www.revistaeducacion.mec.es/re339/re339a07.pdf>
- Domingo, J. (2009). Asesoría a la escuela para la mejora de la enseñanza y el aprendizaje. En Vv. Aa. *Desarrollo de la gestión educativa en México: Situación y perspectivas*. México D.F.: UPN, pp. 101-126
- Escudero, J.M. y Moreno, J.M. (1992). *El asesoramiento a centros educativos. Estudio evaluativo de los Equipos Psicopedagógicos de la Comunidad de Madrid*. Madrid: CECCAM.
- Fernández Gálvez, J.D. (2005). *Buscando la magia del mago sin magia*. Granada: GEU.
- Fernández Sierra, J. (1999). *Acción psicopedagógica en Educación Secundaria* . Archidona: Aljibe.
- Fernández Sierra, J. (Coord.) (1995). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación Secundaria*. Archidona: Aljibe.
- Gago, F. (2006). *La dirección pedagógica en los Institutos de Enseñanza Secundaria. Un estudio sobre liderazgo educacional* . Madrid: CIDE-Centro de Investigación y Documentación Educativa, Ministerio de Educación y Ciencia.
- Harris, A. (2004). *Improving schools through teacher leadership* . London: Open University Press.
- Hopkins, D. (2007). *Every School a Great School*. Maidenhead: Open University Press.
- Janson, C., Stone, C., & Clark, M.A. (2009). *Stretching leadership: A distributed perspective for school counselor leader*. *Professional School Counseling*, 13 (2), 98-106.
- Lambie, G.W., & Willianson, L.L. (2004). The challenge to change from guidance counseling to professional school counseling: A historical proposition. *Professional School Counseling* 8 (2): 124-132.
- Marcelo, C. (1996). *Innovación educativa, asesoramiento y desarrollo profesional*. Madrid: CIDE.
- Marcelo, C. y López, J. (Coords.) (1997). *Asesoramiento curricular y organizativo en educación*. Barcelona: Ariel.
- Martínez, A.C.; Krichesky, G.J.; & García, B. (2010). El orientador escolar como agente interno de cambio. *Revista Iberoamericana de Educación*, 54, 107-122.
- McMahon, G., Mason, E., & Paisley, P. (2009). School counselor educators as educational leaders promoting systemic change. *Professional School Counseling*. Available from: http://findarticles.com/p/articles/mi_m0KOC/is_2_13/ai_n45722184/?tag=content;col1
- Monereo, C. y Pozo, J.I.

(coords.) (2005). La práctica del asesoramiento educativo a examen. Barcelona: Graó. Monereo, C. y Solé, I.
(coords.) (1996). El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista. Madrid: Alianza.
Nieto, J.M. (1996b). ¿Reconstruir el asesoramiento pedagógico como práctica de apoyo a los centros escolares?; Revista de Educación, 311, 217-234. Pont, B., D. Nusche & Moorman, H. (2008). Improving School Leadership . Paris: OECD. Available from [Updated 09.04.2010]: <http://www.oecd.org/edu/schoolleadership> Stone, C. B., & Dahir, C. A. (2006). The Transformed School Counselor. Boston: Houghton Mifflin Company. Van Velzen, W. (1987). ¿The International School Improvement Project?; En D. Hopkins (Ed.). Improving the quality of schooling. Lessons from the OECD International School Improvement Project. Leuven: ACCO, 17-32. Wolker, J. (2006). Principals and counsellors working for social justice: A complementary leadership team. Guidance and Counseling, 21 (2).

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías